

واگيژه خيال

سراينده

محمود سرهنكي

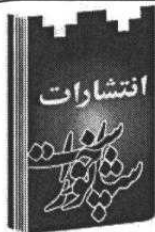

خرم آباد

انتشارات شاپورخواست

۱۳۹۸

سرشناسه : سرهنگی، محمود، ۱۳۳۶ -
 عنوان و پدیدآور : واگیزه خیال / سراینده: محمود سرهنگی.
 مشخصات نشر : خرم‌آباد: انتشارات شاپورخواست، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۱۰۳ ص.
 شابک : ISBN: 978 - 600 - 260 - 267 - 1
 وضعیت فهرستنویسی : فیفا
 موضوع : شعر لکی - - قرن ۱۴
 موضوع : Laki poetry- - 20th century
 رده‌بندی کنگره : PIR ۳۲۸۶ / جل ۴۴۳ / ۴ ۱۳۹۵
 رده‌بندی دیویی : ۸ ۹/۳۱
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۴۲۳۹۹۸

واگیزه خیال

سراینده

انتشارات شاپورخواست

محمود سرهنگی

خرم‌آباد، هر راه: ۱۱ / ۰۹۱۶۳۹۸۴۰

www.Shapoor-khast.ir

Email: info@shapoor-khast.ir

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه - نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۸

آمور رایانه‌ای: لیلا صیادبیرانوند - طرح جلد: فاطمه سپهرندی

لیتوگرافی: آفتاب - چاپ: زیتون

شابک: ۱ - ۲۶۷ - ۲۶۰ - ۶۰۰ - ۹۷۸

بها: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست

صفحه	عنوان
۹	پیش‌گفتار
	فصل اوّل
	اشعار لکی
۱۵	سحر هات
۱۷	سحر
۱۹	کوریم
۲۱	بَلْبَل شیدا
۲۳	تاریک‌ه‌شو
۲۵	فصل وهار
۲۷	ساز جَنگ
۲۹	واگیژه خیال
۳۲	گَلوونی
۳۵	بی‌کشی
۳۸	دریادل
۳۹	مَتَلِ پَر و شیر
۵۹	حیزگر
۶۱	حور سی‌پیسنه
۶۷	گَنگِ دَری
۷۰	باخِ پَر آژ داخ

فصل دوم

اشعار تُری

۷۵	کموثر بی پلامار
۷۷	ماوی پا و گریز
۷۹	کلیگ
۸۲	آسمو
۸۴	زَمهریر
۸۵	سَرسِلَهِ
۸۹	پت عَمال

فصل سوم

اشعار فارسی

۹۵	قو قولی قوقو
۹۶	ماه بزرگ
۹۷	حنجره زخمی زاگرس
۹۸	حکایت
۱۰۰	خوش خبر
۱۰۱	مادر
۱۰۲	سروقد
۱۰۳	برای نازنین دخترم "روشنا"

پیش‌گفتار

زبان لکی از کهن‌ترین زبان‌های ایران باستان است که ریشه در تاریخ و فرهنگ این مرز و بوم دارد، واژگان آن شاهد زیاده‌با فارسی پهلوی، فارسی میانه و اوستایی دارند، مثلاً: (ژوی) به لکی ژوی به لکی که در صمغ و شیرۀ درختان است، به‌خصوص شیرۀ درخت آرژنک (آرچن) که در قدیم برای بستن موی سر و لباس و در طب سنتی نیز مورد استفاده قرار می‌گرفت. باستان‌شناسان به‌دند که برای رمزگشایی از کتیبه‌های ایران باستان باید مُسلط به واژگان زبان‌های محلی بود که بدون اغراق نقش زبان لکی بسیار برجسته است. رد پای این زبان آریایی را می‌توان در زبان‌های اروپایی به وضوح مشاهده کرد هنوز واژگانی در زبان‌های اروپایی وجود دارد که در حال حاضر در زبان لکی مورد استفاده می‌باشند. مثلاً: پتی یعنی خالی یا خنک، سوراخ بزرگ. در گویش‌های لکی و لری واژگانی زیبا، زلال و اصیل وجود دارد که نمونه‌هایی از آن‌ها را ذکر می‌کنیم. این واژگان از دو جزء تشکیل شده‌اند با تمام زیبایی و ریاضی خود به‌خود آهنگین می‌باشند.

مثلاً کرکه‌کرک، کلکله‌ریزو، هوره‌هور، پرکه‌سوز، قنچ‌ومنج، ژلمه‌زا، هلگه‌هلگ، لنج‌ولاره، قیله‌قیری، شاقه‌شاق، آهره‌دار.

و یا واژگانی مثل: تلوتنه، تلواسه، پریسکه، پلامار، ژیله.

زبان همیشه در حال تکامل است، تعدادی از واژگان عمرشان تمام می‌شود و جای خود را به واژگان دیگر می‌دهند.

حفظ و احیای واژگان از طریق تکرار و معرفی آن‌ها به نسل جدید یعنی حیات نو بخشیدن به آن‌ها زمانی اهمیت پیدا می‌کند که نسل فعلی متوجه این نکته بشوند که سرمایه‌داری سلطه جهانی با تمام توان و قدرت خود و با تکیه بر زبان رسانه‌ای که در اختیار دارد می‌خواهد سلطه خود را بر تمام جهان بسط و گسترش دهد. در این راستا فرهنگ‌های ملی و فرهنگ‌های محلی سد راه او می‌باشند، آن زمان پیروز می‌شود که جوامع را با هویت خودشان بیگانه کرده باشد.

ایران یکی از کهن‌ترین جوامع بشری است و قوم لر یکی از اجزاء جدایی‌ناپذیر آن می‌باشد. فرهنگ کهن، غنی و درخشان.

افراد سطحی‌نگر و خودباخته‌ای وجود دارد که بحران بی‌هویتی گریبانگیرشان شده که سلطه سرمایه‌داری جهانی به راحتی آن‌ها را از گذشته‌های شکوهمند خود دور کرده، همچون دستی ستار (توخالی) می‌باشند که با هر ورزش باد شکسته و از ریشه خود جدا می‌شوند. نزاری سخن با افراد فرهیخته‌ای است که با این فرهنگ غنی و پربار رشد و نمو نموده به آن عشق می‌ورزند و به آن افتخار می‌کنند و دغدغه خاطرشان شکوفایی و احیای آن می‌باشد.

نکته‌ای دیگر که باید آن را خیال‌پرور گرفت، زمزمه‌هایی است در راستای جدایی قوم لک و لر که این هم از ترفندهای جهان سلاطه در خصوص تفرقه انداختن و در پی آن بی‌هویت کردن است.

در سرزمین پهناور ایران، چندین استان را می‌توان نام برد که مردم آن‌ها متشکل از لر و لک بوده با اندک تفاوتی در گویش که قرن‌هاست در کنار یکدیگر با آداب و رسوم مشترک زندگی می‌کنند، آن‌ها در ادبیات، شعر، موسیقی و تئاتر و در شادی‌ها و سوگ‌ها چنان به همدیگر متصل و وجه اشتراک دارند که تمیز دادن آن‌ها از یکدیگر ناشدنی است. چنان در همدیگر آمیخته و تنیده شده‌اند که جدایی آن‌ها امکان‌پذیر نیست. کسانی که این زمزمه‌های نامیمون را سر می‌دهند یا از بیگانگان خط می‌گیرند یا از روی نادانی، آب در آسیاب دشمن می‌ریزند، آن‌ها با این شعار دهن‌پرکن (لکستان و لرستان) کاری بس عبث و بیهوده انجام می‌دهند که همان آب در هاون کوبیدن است که جز زیان سودی در بر ندارد.

به قول معروف (شیطان هر وقت بیکار می‌شود مژه‌های خود را می‌چیند)

و اما واژهٔ لکی «واگیژه خیال» را برای این دفتر برگزیده‌ام که به معنای گردباد خیال است چنان‌که در شعر آمده «عقل و هوش و دَس واگیژه خیال».

در بسیاری از اوقات عقل و هوش اسیر گردباد خیال می‌شود، همین واگیژه خیال است که کلکِ حضرت حافظ را خیال‌انگیز می‌کند. تمامی اختراعات، اکتشافات، کشورگشایی‌ها، جنگ‌ها، خونریزی‌ها، پیروزی‌ها، شکست‌ها، امیدها و ناامیدی‌ها و تصمیم‌گیری‌هایی که بشر در طول تاریخ گرفته است. نشأت گرفته از این واژه هستند. همان واکنشی که هر وقت بر یک دانشمند می‌وزد، موجب اختراع و اکتشافی بزرگ در جهت رفاه حال بشریت می‌گردد و دیگری را به چنگیز، تیمور، اسکندر و هیتلر مبدل می‌سازد تا جهانی را به آتش بکشد. گاه اشخاصی مانند فردوسی، مولانا، شکسپیر، بتهوون، موزارت، ماندلا و ... را چنان تحت سیطرهٔ خود دارد تا جهان خالی از انقباس مبارکشان نباشد و گاه خفاش سر را برورش می‌دهد تا ما در مقام قیاس سره را از ناسره تمیز دهیم پس واگیژه خیال هم می‌تواند مخرب و هم می‌تواند متعالی باشد، در نتیجه نقش او در کل جوامع بشری کاسهٔ شهود می‌باشد. در خواب و بیداری واگیژه خیال دست از سر ما برنمی‌دارد و هر کس به اندازهٔ شعش متأثر از اوست.

او زن و مرد، پیر و جوان، عاقل و دیوانه، اندلس و جانم نمی‌شناسد، شاید علم به مرتبه‌ای از پیشرفت برسد که تشخیص دهد گیاهان نیز با این پدیده روبه‌رو هستند. در خاتمه از مدیر محترم انتشارات شاپورخواست جناب آقای سیدیدالله ستوده و سرکار خانم لیلا صیادبیرانوند و خانم فاطمه سپهوندی که در این مسیر یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

محمود سرهنگی